

D ů v o d o v á z p r á v a

Obecná část

A. ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE (RIA)

1. Důvod předložení a cíle

1.1 Název

„Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony“.

1.2 Definice problému

Návrh rozsáhlé novely zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců vyvolal v rámci připomínkového řízení negativní reakci sociálních partnerů, ale i řady odborníků, a jasně se ukázalo, že je nutné komplexně vyřešit věcné rozpory, zásadní koncepční nedostatky a legislativně-technické problémy platného zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců. Uvedená kritika se více než novely týkala především základní, již schválené koncepce úrazového pojištění obsažené v zákoně o úrazovém pojištění zaměstnanců z roku 2006. S ohledem na stanovisko Legislativní rady a závěry Porady ekonomických ministrů i Rady hospodářské a sociální dohody vláda dne 21. března 2012 neschválila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, a uložila ministru práce a sociálních věcí vypracovat a vládě do 21. května 2012 předložit návrh zákona, kterým se uvedený zákon zruší a v návaznosti na to změní související předpisy. V rámci projednávání návrhu na zrušení zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR došlo k situaci, že návrh na zrušení tohoto zákona byl změněn tak, že zrušen nebyl a místo toho byla posunuta účinnost zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, na 1. ledna 2015.

1.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Zákon č.266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, obsahuje úpravu pojištění zaměstnanců pro případ újmy na zdraví při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Tento zákon byl přijat již v roce 2006, avšak dosud nenabyl účinnosti. Zákonem č. 218/2007 Sb. byla jeho účinnost odložena na 1. leden 2010, zákonem č. 282/2009 Sb. došlo k odložení účinnosti na 1. leden 2013 a podle zákona č. 463/2012 Sb. má dojít k nabytí účinnosti 1. ledna 2015.

Schválením zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců se měl dosavadní systém odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání opustit a zavést dávkový systém sociálního pojištění. Zákon o úrazovém pojištění zaměstnanců byl schvalován sice ve standardním legislativním procesu, ovšem návrh paragrafového znění zákona byl zpracován externě mimo MPSV. Při schvalování návrhu zákona v roce 2006 nebyly nijak zohledněny zásadní připomínky zaměstnavatelských svazů. Následné vyhodnocení důsledků nového zákona prováděné v gesci Ministerstva financí, které by vyústilo případně v jinou koncepci úrazového pojištění, nepřineslo konkrétní výsledky, neboť na přijatý, avšak neúčinný zákon byly různé věcné náhledy.

Odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání je v současné účinné právní úpravě upraveno v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále

jen „nový zákoník práce“), v přechodných ustanoveních¹. Důvodem je skutečnost, že v době, kdy se připravoval nový zákoník práce, který měl nahradit s účinností od 1. ledna 2007 zákon č. 65/1965 Sb., tj. předchozí zákoník práce, byl současně připravován i zákon o úrazovém pojištění zaměstnanců, který měl rovněž nabýt účinnosti dnem 1. ledna 2007 a který měl tuto právní úpravu nahradit. Záměrem bylo, aby od 1. ledna 2007 bylo zabezpečení zaměstnanců při pracovních úrazech a nemocech z povolání realizováno pojistnými dávkami úrazového pojištění namísto obecné odpovědnosti zaměstnavatele za škodu a nároků na náhradu škody upravené v zákoníku práce. V rámci projednávání obou návrhů zákonů v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR však došlo k situaci, že účinnost zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, který měl nabýt účinnosti stejně jako nový zákoník práce, tedy k 1. lednu 2007, byla, na rozdíl od účinnosti nového zákoníku práce, odložena na 1. leden 2008. Došlo tedy k tomu, že nový zákoník práce již hmotněprávní úpravu odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání neobsahoval, protože zabezpečení zaměstnanců upravoval zákon o úrazovém pojištění zaměstnanců, který však byl o rok odložen; byl tedy sice platný, ale neúčinný. Pro toto jednorozhodné období bylo proto nutné „vrátit“ hmotněprávní úpravu odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání do nového zákoníku práce, aby byla tato materie součástí právního řádu a mohla tak být realizována práva poškozených zaměstnanců a pozůstalých po nich v souladu s mezinárodními úmluvami, kterými je ČR vázána. Vzhledem k tomu, že se mělo jednat o přechodné období jednoho roku (do doby nabytí účinnosti zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců), byla uvedená právní úprava začleněna do přechodných ustanovení nového zákoníku práce.

Vzhledem k tomu, že datum nabytí účinnosti zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců bylo dále odkládáno až na 1. leden 2013, přistoupilo MPSV na základě Plánu legislativních prací vlády na rok 2011 k novelizaci zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců se záměrem reagovat na právní vývoj, k němuž došlo po schválení zákona, a odstranit chyby v zákoně. Po provedené analýze však bylo zjištěno, že rozsah změn bude podstatně větší, neboť bylo nutno provést zásahy do dávkových schémat i do způsobu provádění úrazového pojištění, aby se způsob provádění úrazového pojištění přiblížil k provádění věcně podobného nemocenského pojištění, doplnit chybějící ustanovení upravující oprávnění a povinnosti jednotlivých subjektů a zrušit či změnit překonaná ustanovení, ale i reagovat na změny v jiných systémech, a to zejména na zřízení jednoho inkasního místa v souvislosti s problematikou pojistného na úrazové pojištění. Výsledkem těchto prací byla rozsáhlá novela, která vycházela ze základní koncepce zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců z roku 2006. Tato koncepce je založena zejména na komplementárním pojetí úrazového pojištění jako doplňkového pojištění k pojištění zdravotnímu, nemocenskému a důchodovému, začleněním úrazového pojištění do systému veřejnoprávního sociálního pojištění s vlastním systémem poskytovaných dávek, opuštěním dosavadního systému odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání zejména formou náhrad za ztrátu na výdělků a v neposlední řadě svěřením provádění úrazového pojištění České správě sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“) jako organizační složce státu, která provádí i ostatní druhy sociálního pojištění.

¹ Podle § 365 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, se do nabytí účinnosti právní úpravy úrazového pojištění zaměstnanců řídí odpovědnost zaměstnavatele za škodu při pracovních úrazech a nemocech z povolání ustanoveními tohoto zákoníku práce, § 205d zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, a vyhláškou č. 125/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Návrh novely zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců v rámci připomínkového řízení vyvolal negativní reakci sociálních partnerů, ale i řady odborníků se závěrem zákon v předložené podobě nepřijímat. Uvedená kritika se více než novely týkala především základní, již schválené koncepce úrazového pojištění obsažené v zákoně o úrazovém pojištění zaměstnanců z roku 2006. Návrh novely zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců byl rovněž projednán Radou hospodářské a sociální dohody a s ohledem na závažnost připomínek k celkové koncepci úrazového pojištění byla problematika odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání projednána též Poradou ekonomických ministrů. Tato porada přinesla tyto závěry: neúčinný zákon o úrazovém pojištění zaměstnanců z roku 2006 zrušit a upravit stávající systém náhrady škody a pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání dosud provozované dvěma komerčními pojišťovnami tak, že se stane přístupným pro ostatní komerční pojišťovny a zavede se v něm motivace prostřednictvím malusů a bonusů s využitím preventivních fondů; výběr pojistného bude zabezpečen prostřednictvím jednoho inkasního místa.

Návrh novely zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců byl předložen k projednání vládě dne 2. prosince 2011. Legislativní rada vlády se ve svém stanovisku vyjádřila především ke koncepci úrazového pojištění podle platného zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, a to z hlediska její odůvodněnosti a účelnosti a doporučila zvážit případně jiné, vhodnější způsoby řešení problematiky odškodnění při pracovních úrazech a nemocech z povolání, které by nevykazovaly zásadní koncepční problémy a nedostatky. Legislativní rada doporučila vládě neschválit návrh zákona a variantně doporučila buď účinnost zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců odložit, nebo ho zrušit a v návaznosti na to ve stanovených lhůtách předložit analýzu problematiky s příslušnými návrhy věcných řešení.

S ohledem na stanovisko Legislativní rady vlády a závěry Rady ekonomických ministrů i Rady hospodářské a sociální dohody vláda dne 21. března 2012 neschválila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, a uložila ministru práce a sociálních věcí vypracovat a vládě do 21. května 2012 předložit návrh zákona, kterým se uvedený zákon zruší a v návaznosti na to změny související předpisy. Vláda současně uložila Ministerstvu financí a Ministerstvu práce a sociálních věcí předložit do šesti měsíců analýzu problematiky s návrhem nového věcného řešení. Uvedená analýza byla schválena usnesením vlády č. 781 ze dne 24. října 2012 a současně bylo uloženo ministrům financí, práce a sociálních věcí a zdravotnictví vládě do 28. února 2013 předložit návrh zákona upravujícího povinné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu vzniklou pracovním úrazem nebo nemocí z povolání. Následně vláda usnesením č. 221 ze dne 27. března 2013 na návrh Ministerstva financí rozhodla o zrušení tohoto úkolu.

V rámci projednávání návrhu na zrušení zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR však došlo k situaci, že návrh na zrušení tohoto zákona byl změněn tak, že zrušen nebyl a místo toho byla jen posunuta účinnost zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, na 1. leden 2015.

Projednávání návrhu novely zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců v roce 2011 a rovněž poznatky MPSV z letošního roku svědčí o tom, že mezi příslušnými subjekty, které se problematikou zabezpečení zaměstnanců při pracovním úrazu či nemoci z povolání zabývají, existují zásadní rozpory v názorech na jeho další podobu, a to i v názorech na to, zda má být vůbec zaváděno úrazové pojištění ve smyslu již schváleného zákona o úrazovém pojištění

zaměstnanců. MPSV proto navrhuje odložení účinnosti zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců k vytvoření potřebného časového prostoru pro rozhodnutí vlády o budoucí podobě zabezpečení zaměstnance při pracovním úrazu či nemoci z povolání. V současné době je připravován materiál, který by měl být podkladem pro rozhodnutí vlády o budoucí podobě zabezpečení zaměstnance při pracovním úrazu či nemoci z povolání.

1.4 Identifikace dotčených subjektů

- osoby účastné úrazového pojištění - pojištěnci
- zaměstnavatelé
- okresní správy sociálního zabezpečení a ČSSZ jako nositelé úrazového pojištění
- Česká pojišťovna, a.s., a Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group, jako subjekty provádějící v současné době zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání.

1.5 Popis cílového stavu

Navrhuje se posun účinnosti nové úpravy úrazového pojištění zaměstnanců, a to o jeden rok, aby byl vytvořen dostatečný časový prostor k provedení zevrubné analýzy ve věci a k řádnému legislativnímu zpracování přijatého věcného řešení. Zabezpečení zaměstnanců, kteří utrpěli pracovní úraz nebo u nichž byla zjištěna nemoc z povolání, se bude nadále řídit příslušnými ustanoveními zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, která zakotvují odpovědnost zaměstnavatele za škodu při pracovních úrazech a nemocech z povolání a práva zaměstnanců při pracovním úrazu a nemoci z povolání, až do dne nabytí účinnosti nové právní úpravy úrazového pojištění zaměstnanců.

Zákon o úrazovém pojištění zaměstnanců představuje zásadní systémovou změnu, která přenáší odpovědnost za provádění úrazového pojištění na stát a mění charakter pojištění. Oproti současné právní úpravě zákon převádí systém zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání do systému úrazového pojištění zaměstnanců jako součásti sociálního zabezpečení (resp. sociálního pojištění); odstraňuje objektivní odpovědnost zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání a převádí provádění včetně poskytování dávek na orgány sociálního zabezpečení. Tím se rovněž současně odstraňuje monopolní postavení dvou komerčních pojišťoven (České pojišťovny, a.s. a Kooperativy pojišťovny, a.s., Vienna Insurance Group), které byly určeny zákonem k provádění zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání. Je třeba však konstatovat, že zákon o úrazovém pojištění zaměstnanců je právní normou, která je ve stávající podobě neaplikovatelná a vyžaduje rozsáhlejší změny.

Cílem posunutí účinnosti nové úpravy úrazového pojištění je vymezení potřebného časového prostoru vládě pro provedení celkového zhodnocení možností zabezpečení zaměstnanců při pracovním úrazu a nemoci z povolání, rozhodnutí o způsobu řešení zabezpečení zaměstnanců v těchto případech a pro promítnutí zvoleného řešení do právního řádu.

1.6 Zhodnocení rizika

Pro řádné provádění zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců by bylo v každém případě nutno zpracovat novelu, neboť aplikace tohoto zákona bez jeho rozsáhlé novelizace není možná (např. nutnost reagovat na mezitím vydané právní předpisy, zejména nový

občanský zákoník a nové zdravotnické zákony). Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, proto bez rozsáhlé novelizace nemůže nabýt účinnosti od 1. ledna 2015 (ale ani od jakéhokoli jiného termínu).

Návrh novely zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců byl vládě v roce 2011 předložen se zásadními rozpory se zaměstnavateli (zásadně nesouhlasili s koncepcí konstrukce dávek úrazového pojištění zaměstnanců), odbory (zásadně nesouhlasily se změnami v oblasti dávek) i Radou vlády pro BOZP (zásadně nesouhlasila se změnami v oblasti prevence a jejího financování). Rozdílné názory na způsob zabezpečení zaměstnanců při pracovním úrazu (nemoci z povolání) přitom přetrvávají i nadále.

Stávající znění zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, si vyžádá podrobnou revizi jednak k odstranění chyb v zákoně, jednak v souvislosti s mezitím vydanými jinými právními předpisy, zejména novým občanským zákoníkem, zákonem o kontrole a novými zdravotnickými zákony. Reakce na tyto právní předpisy nebyly do zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců zapracovány, neboť měl být podle rozhodnutí vlády zrušen a nahrazen novým zákonem v působnosti Ministerstva financí.

Pokud by byl ponechán v současné době platný termín nabytí účinnosti zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, nebylo by možné jej ve stávajícím znění realizovat.

2. Návrh variant řešení

Varianta 1: nulová

Je třeba však konstatovat, že tato varianta nečinnosti je velmi obtížně realizovatelná. Pokud by byl ponechán ve stávajícím znění zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, nebylo by možné jej v praxi aplikovat. Aplikace tohoto zákona bez jeho rozsáhlé novelizace není z výše uvedených důvodů možná. Zpracování a schválení novely zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců, která by musela být velmi rozsáhlá, se v daném časovém horizontu jeví nemožné zejména s ohledem na stále přetrvávající rozdílné názory na tuto problematiku. Nedostatek časového prostoru by neumožnil provést analýzu věcného přístupu a rozhodnout, zda zpracovat rozsáhlou novelu zákona na původních, nebo naopak na jiných principech, nebo zákon zrušit a vypracovat nový zákon o povinném pojištění odpovědnosti zaměstnavatelů za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání.

Varianta 2: posun účinnosti o 1 rok

Navrhuje se posunout účinnost zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, o jeden rok na 1. leden 2016. Bude tak vytvořen dostatečný časový prostor k zevrubné analýze a přípravě potřebných změn. Zabezpečení zaměstnanců, kteří utrpěli pracovní úraz nebo u nichž byla zjištěna nemoc z povolání, se bude nadále řídit příslušnými ustanoveními zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, která zakotvují odpovědnost zaměstnavatele za škodu při pracovních úrazech a nemocech z povolání a práva zaměstnanců při pracovním úrazu a nemoci z povolání, až do dne nabytí účinnosti nové právní úpravy úrazového pojištění zaměstnanců. Odložení účinnosti zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců zajistí nové vládě potřebný časový prostor pro její rozhodnutí o budoucím způsobu zabezpečení zaměstnanců při pracovním úrazu a nemoci z povolání.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

3.1 Identifikace nákladů a přínosů

Navrhovaná právní úprava bude mít finanční dopad

- na pojistné na úrazové pojištění,
- na vyplacená pojistná plnění,
- na výdaje na prevenci,
- na správní výdaje.

Pojistné na úrazové pojištění

Varianta I., nulová. Pojistné na úrazové pojištění je stanoveno zákonem č. 458/2011 Sb., o změně zákonů související se zřízením jednoho inkasního místa ve znění pozdějších předpisů, kterým bylo vloženo do zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů.

Varianta II., odložení o 1 rok. Podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu způsobenou při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání stanovuje vyhláška č. 125/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Vyplacená pojistná plnění

Varianta I., nulová. Pojistná plnění jsou upravena zákonem č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů.

Varianta II., odložení o 1 rok. Plnění poskytované zaměstnancům jsou upravena zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Výdaje na prevenci

Varianta I., nulová. Výdaje jsou stanoveny zákonem č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, jako procenta z vyplaceného pojistného plnění.

Varianta II., odložení o 1 rok. Výdaje na prevenci nejsou v současné právní úpravě stanoveny.

Správní výdaje

Varianta I., nulová. Výdaje jsou součástí správních výdajů ČSSZ (vedené ve státním rozpočtu).

Varianta II., odložení o 1 rok. Výdaje jsou upraveny zákonem č. 262/2006, Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, jako procenta z přijatého pojistného.

3.2 Náklady

(Všechny následující finanční částky jsou odhadnuty na úrovni roku 2015).

Správní výdaje

Varianta I., nulová. ČSSZ odhaduje správní výdaje ve výši cca 450 mil. Kč. (159 mil. Kč jsou jednorázové výdaje a 291 mil. Kč opakované výdaje). Pro přípravné období byla stanovena navíc částka 242 mil. Kč.

Varianta II., odložení o 1 rok. Správní výdaje se stanoví jako 9 % z přijatého pojistného a odhadují se ve výši 623 mil. Kč. V případě zavedení nového systému úrazového pojištění, bude třeba také vyčlenit další finanční prostředky pro přípravné období.

Výdaje na prevenci

Varianta I., nulová. Výdaje na prevenci se předpokládají ve výši 6 % z vyplaceného pojistného plnění na úrazové pojištění. Na počátku účinnosti zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, nebudou známy výdaje na pojistná plnění za předchozí období, proto bude třeba vyřešit stanovení uvedené finanční částky.

Varianta II., odložení o 1 rok. Výdaje na prevenci nejsou v současných právních předpisech stanoveny.

3.3 Přínosy

Pojistné na úrazové pojištění

Varianta I., nulová. Podle zákona o jednom inkasním místě se sazby pojistného na úrazové pojištění sjednotí na 0,4 %. Jednotná sazba bude mít za důsledek, že někteří zaměstnavatelé budou platit pojistné až o jednu třetinu vyšší, jiní více než desetkrát méně. Pojistné na úrazové pojištění se odhaduje ve výši 4,942 mld. Kč.

Varianta II., odložení o 1 rok. Navrhované opatření znamená zachování dosavadního právního stavu. Sazba pojistného na úrazové pojištění je stanovena podle převažující činnosti vykonávané zaměstnavatelem. V závislosti na odvětví se pohybuje od 0,28 % do 5,04 % vyměřovacího základu s tím, že průměrný odvod je cca 0,56 % z vyměřovacího základu, tj. v průměru na jednoho zaměstnavatele necelé 2 tisíce Kč měsíčně.

Pojistné na úrazové pojištění se odhaduje ve výši 6,919 mld. Kč.

3.4 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Odložení účinnosti zákona o jeden rok bude mít příznivý dopad na státní rozpočet, který získá navíc finanční částku 2 177 mil. Kč (rozdíl mezi variantou II a variantou I).

Varianta I, nulová. Finanční bilance představuje vyšší příjmy než výdaje o 532 mil. Kč. Příjmy z pojistného na úrazové pojištění byly odhadnuty na 4 942 mil. Kč a výdaje na 4 410 mil. Kč. Jestliže účinnost zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců nebude o rok odložena, pak budou od 1. ledna 2015 příjmy úrazového pojištění vybírány podle nového zákona o „jednom inkasním místě“ a nebudou součástí kapitoly 313. Dávky úrazového pojištění budou spravovány ČSSZ a výdaje na úrazové pojištění budou součástí kapitoly 313.

Varianta II., odložení o 1 rok. Podle této varianty budou vyšší příjmy než výdaje o 2 709 mil. Kč. Příjmy z pojistného na úrazové pojištění byly odhadnuty na 6 919 mil. Kč a výdaje na 4 211 mil. Kč. Podle současného právního stavu je zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu způsobenou při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání prováděno podle zákoníku práce a výplata pojistných plnění je prováděna prostřednictvím České pojišťovny, a.s., a pojišťovny Kooperativa, a.s., Vienna insurance Group. Rozdíl příjmů a výdajů zůstává ve státním rozpočtu.

Sociální dopady

Výše pojistného plnění, tj. ztráty na výdělníku po dobu dočasné pracovní neschopnosti, vyplacené pojistné plnění za renty a ostatní dávky (bolestné, léčení, škody ...) se u obou variant pohybují na zhruba stejné úrovni. *K přesnému stanovení nároku na výši dávek podle*

zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, ještě není vypracován nový potřebný právní předpis pro stanovení stupně poškození zdraví.

Dopady na podnikatelské subjekty

Odložení účinnosti zákona o jeden rok znamená, že zaměstnavatelům nebude změněna výše sazby pro úrazové pojištění, která je v průměru nižší. Budou tedy platit stejné pojistné jako doposud. Rozdíl mezi současnou pojistnou sazbou a sazbou stanovenou zákonem o jednom inkasním místu je 0,16p.b., což představuje pojistné cca 1 977 mil. Kč, o které odvedou zaměstnavatelé více.

Varianta I., nulová. Příjmy z pojistného na úrazové pojištění byly odhadnuty na 4 942 mil. Kč.

Varianta II., odložení o 1 rok. Příjmy z pojistného na úrazové pojištění byly odhadnuty na 6 919 mil. Kč.

4. Návrh řešení

Navrhuje se **varianta 2:** Posunout účinnost zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, o jeden rok na 1. leden 2016.

5. Implementace doporučené varianty a vynuocování

K naplnění cílů obsažených v hodnocení dopadů regulace je kompetentní Ministerstvo práce a sociálních věcí.

6. Přezkum účinnosti regulace

Z hlediska kritérií přezkumu účinnosti, která jsou dána obecnými zásadami pro hodnocení dopadů regulace, nelze předpokládat nutnost provedení přezkumu účinnosti navrhovaných opatření.

7. Konzultace a zdroje dat

Konzultace proběhly v rámci odborných útvarů Ministerstva práce a sociálních věcí a se zástupci České správy sociálního zabezpečení.

8. Kontakt na zpracovatele RIA

Závěrečnou zprávu hodnocení dopadů regulace zpracovaly: Ing. Květoslava Cimlerová, Ing. Daniela Skývová, Mgr. Šárka Chotěborská
Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor sociálního pojištění
Telefon: 221 922 612, 221 922 531, 221 922 527
e-mail: kvetoslava.cimlerova@mpsv.cz, daniela.skyvova@mpsv.cz,
sarka.choteborska@mpsv.cz

B. ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY S ÚSTAVNÍM POŘÁDKEM ČESKÉ REPUBLIKY

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Neomezuje základní práva ani svobody zaručené Ústavou a Listinou základních práva a svobod.

C. ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY S PŘEDPISY EVROPSKÉ UNIE A MEZIÁRODNÍMI SMLOUVAMI, KTERÝMI JE ČESKÁ REPUBLIKA VÁZÁNA

Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, nebudou návrhem zákona dotčeny.

Pokud jde o soulad s právem Evropské unie, bude přetrvávat výhrada k dosavadní právní úpravě, kdy působí dvě zákonem určené komerční pojišťovny, což je považováno za formu veřejné podpory, která není v souladu s evropskými pravidly volné soutěže. Současná právní úprava je v rozporu s čl. 49 a násl. SFEU týkajícími se práva usazování a volného pohybu služeb a také s právem hospodářské soutěže, konkrétně s čl. 107 odst. 1 SFEU zakazujícím veřejnou podporu.

Jedná se však jen o dočasný stav, který bude využit k rozhodnutí vlády o budoucím způsobu zabezpečení a následnému zkvalitnění právní úpravy; navíc tyto pojišťovny nevytvářejí pro sebe zisk, neboť případné přebytky vzniklé mezi výší vybraného pojistného a vyplácenými náhradami se odvádějí v plné výši do státního rozpočtu.

D. VLIV NA OTÁZKU OCHRANY SOUKROMÍ A OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Návrh zákona nemá vliv na otázku ochrany soukromí.

Návrh zákona má vliv na otázku ochrany osobních údajů.

Varianta I., nulová. Při volbě této varianty by podle přechodných ustanovení k zákonu o úrazovém pojištění zaměstnanců ve stanovených lhůtách předávali ČSSZ zaměstnavatelé kopii své evidence o pracovních úrazech a nemocech z povolání, kterou vedou pro účely zákonného pojištění, a obě výše uvedené pojišťovny kopii své evidence o zákonném pojištění. Předání dat v tak velkém rozsahu by si samozřejmě vyžádalo příslušná bezpečnostní opatření, a to jak při jejich vlastním předávání, tak i následně při jejich uchovávání na ČSSZ. S uchováváním a zabezpečením velkého množství dat osobní povahy má ČSSZ již v současnosti dlouhodobé zkušenosti, neboť vede registry pojištěnců a zaměstnavatelů pro účely nemocenského a důchodového pojištění.

Varianta II., odložení o rok. Problém uvedený ve variantě I. nenastane k 1. lednu 2015 v žádném případě. Zda a v jakém rozsahu nastane později, bude záviset na tom, jaký způsob zabezpečení zaměstnance při pracovním úrazu (nemoci z povolání) bude vládou do právní úpravy zaváděn.

E. OSTATNÍ DOPADY

Návrh zákona není v rozporu s principem rovného zacházení s muži a ženami a nepřináší žádné úpravy, které by se negativně dotýkaly žen nebo mužů nebo které by naopak

zvýhodňovaly jen ženy nebo jen muže a není v rozporu ani se zákazem diskriminace v ostatních oblastech.

Návrh zákona nemá vliv na životní prostředí.

Návrh zákona s sebou nepřináší korupční rizika.

Návrh zákona nemá dopady do rozpočtu územních samosprávných celků.

F. FINANČNÍ DOPADY

Porovnání příjmů a výdajů systému odškodňování pracovních úrazů v mil. Kč

	měr. jed.	Zákon č. 266/2006 Sb.		Zákoník práce
		přípravné období	2015	2015
Přijaté pojistné celkem	mil.Kč		4 942	6 919
Vyplacená pojistná plnění	mil.Kč		3 960	3 588
z toho: ztráta na výdělků po dobu DPN	mil.Kč		860	790
ostatní (bolestné, léčení, škody...)	mil.Kč		720	644
pojistné plnění za renty 1)	mil.Kč		2 380	2 154
Výdaje na prevenci 2)			0	0
Správní výdaje celkem	mil.Kč	242	450	623
z toho jednorázové	mil. Kč	134	159	
opakované	mil. Kč	108	291	
Výdaje celkem	mil.Kč		4 410	4 211
Rozdíl mezi příjmy a výdaji	mil.Kč		532	2 709

1) Podle zákona č. 266/2006 Sb. i včetně jednorázového vyrovnání.

2) Podle zákona č. 266/2006 Sb. se předpokládá na prevenci částka stanovená jako 6 % z vyplacených dávek na úrazové pojištění. Protože v prvních dvou letech účinnosti novely zákona nebude známa částka za vyplacené dávky, nebyla roční částka stanovena.

Zvláštní část

K čl. I

V zákoně o úrazovém pojištění zaměstnanců se v dotčených ustanoveních provádí u příslušných dat posun o jeden rok; plná účinnost zákona se pak navrhuje od 1. ledna 2016.

K čl. II

V zákoně o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců se v návaznosti na posun účinnosti zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců provádí u příslušných dat obdobný posun o jeden rok.

K čl. III

Část čtyřicátá třetí (čl. XLIII a XLIV) zákona č. 264/2006 Sb. je zrušena s účinností od 1. ledna 2014 novým občanským zákoníkem č. 89/2012 Sb. Z formálních důvodů se zrušuje též překonané ustanovení o nabytí účinnosti zrušených ustanovení, tj. čl. XLIII bodů 1 až 3, která je časově stanovena až za datum zrušení uvedené části.

K čl. IV

Zajišťuje se další odklad účinnosti novelizace zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, která se týká započitatelných příjmů z úrazového pojištění, a dále též novelizace zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, která se týká vyměřovacího základu pojištěnce, a to na 1. ledna 2016.

K čl. V

Zákonným opatřením Senátu o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů, schváleným Senátem dne 10. října 2013, bylo do zákona č. 586/1992 Sb. vloženo nové znění § 4 odst. 1, které nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2014. V souvislosti s tím však nedošlo ke zrušení bodu 4 v článku I, které, pokud by nabylo účinnosti k 1. lednu 2015, by překrylo novou právní úpravu účinnou od 1. ledna 2014. Uvedená nepřesnost se napravuje. V návaznosti na zrušení uvedeného bodu se zrušuje i ustanovení o nabytí účinnosti tohoto bodu.

K čl. VI

Do zákona o důchodovém pojištění se odklad účinnosti systému úrazového pojištění zapracovává posunem data na období po roce 2014 ohledně zahrnování úrazové renty pro účely stanovení ročního vyměřovacího základu.

K čl. VII

Účinnost zákona se navrhuje dnem vyhlášení, neboť některé povinnosti musí zaměstnavatelé plnit již před nabytím plné účinnosti zákona, a proces předávání dat a dokladů od pojišťoven ČSSZ má začít probíhat již v závěru roku 2015, neboť dvě ustanovení zákona č. 266/2006 Sb. již nabyly účinnosti.